

حوزه علمیه ولیعصر
جامعه منتظران دیدگاه مقام معظم رهبری

چکیده

اعتقاد به مهدویت در زندگی و حیات انسان‌ها وجود داشته و انتظار آینده بهتر و ظهور دولت حق و عدل در طول تاریخ، مرقی‌ترین آرمان اجتماعی بوده است. فطرت کمال‌گرای آدمی و ماهیت زندگی بشر با امید به آینده عجین شده و لذا اعتقاد به مهدویت از اصیل‌ترین ابعاد روح انسانی سرچشمه می‌گیرد. اندیشه مهدویت در بطن خویش شور و شغف، پویایی و شعور و فردای تابناک را به ارمغان دارد و با زنده ساختن بارقه امید و اشتیاق در دل انسان، او را به آینده‌ای روشن رهنمون می‌سازد.

زایش مهدویت از متن باورهای دینی و اعتقاد اصیل و استوار، فلسفه‌ای متقن و محکم به آن بخشیده است. باورداشت مهدویت و اعتقاد به وجود نجات‌بخش گیتی به گروه و مذهبی خاص محدود نیست و به صورت اعتقاد دینی مشترکی در بین ادیان مختلف آسمانی و فرهنگ‌های مذهبی جایگاه ویژه‌ای دارد. در فرهنگ متعالی اسلام بر اصل مسلم و تردیدناپذیر و بنیادین مهدویت، تصریح فراوان شده است. مسلمانان به خصوص شیعیان همواره به این اصل توجه داشته‌اند و این اصل با تار و پود زندگی دینی آنان آمیخته است. مهدویت به منزله بنیاد تفکر شیعی، چنان منزلت و جایگاهی در این مکتب دارد که با نبود آن اندیشه شیعه فرو می‌ریزد.

مسئله اهمیت این موضوع سبب می‌شود که از جوانب مختلف مورد بررسی قرار گیرد. یکی از مهمترین ابعاد قابل بررسی در این رابطه شاخصه‌های جامعه منتظر است که به بررسی مشخصات و مختصات جامعه‌ای می‌پردازد که در انتظار موعود مصلح یعنی حضرت مهدی (عج) است. در که البته کامل نبوده و قابل -این نوشتار با توجه به دیدگاه‌های مقام معظم رهبری شاخصه‌های زیر بسط می‌باشند- بررسی شده است:

استقرار عدالت فراگیر، مبارزه با فساد فکری و فرهنگی و انحرافات مذهبی، رفاه اقتصادی، توسعه پایدار و سازگاری انسان با طبیعت، شکوفایی خرد و دانش بشری، اجرای اصل مساوات، قلع و قمع ریشه‌های ظلم و طغیان، گسترش ارزشهای دینی، حاکمیت قرآن و معنویت، فراگیر نمودن اسلام در جهان.

کلیدواژه: جامعه، انتظار، مقام معظم رهبری

مقدمه

انتظار و امید به آینده اجتماعی روشن و سرشار از عدالت امنیت و فضیلت که در آن فرصت‌های برابری برای رشد و کمال وجود داشته و هر کسی به فراخور تلاش و شایستگی که دارد از آن امکانات برخوردار باشد. همواره از آرزوهای دیرینه بشریت بوده و همه اولیای الهی به تحقق این آرزوی بشارت دادند این آرزوی بزرگ در اسلام به طور جدی مطرح و در آیات متعدد قرآن و سخنان رسول اعظم صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت معصوم علیه السلام نسبت به وقوع آن بشارت دادند که بعدها به مهدویت مشهور شده است زیرا طبق احادیث معصوم تحقق چنین امری به وسیله حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف از نوادگان پیامبر مکرم اسلام صورت خواهد گرفت.

با مروری بر جریانات بزرگ تاریخ این نکته به دست می‌آید که عقیده به مهدویت تنها یک باور مثبت به آینده جهان محسوب نمی‌شود. بلکه علاوه بر آن رفتارهایی را نیز با خود به همراه دارد که انسان‌ها در مقابل حاکمان ظالم آن خود بهترین گواه این مطلب بوده و نمونه بارز آن در انقلاب اسلامی ایران به رهبری حضرت امام خمینی (قدس سره) را می‌توان مشاهده نمود. به گونه‌ای که ایشان هم در انگیزه هم در هدف انقلاب اسلامی را در مسیر انقلاب جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف طبیعی نمودند و پس از رحلت جانسوز وی شاگرد برجسته و خلاف صالحی شان حضرت امام خامنه‌ای نیز با همان عقیده مهدوی سکان انقلاب را هدایت و رهبری می‌کند. ویژگی‌های ممتازی که حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای را در خود جمع کرده لزوم بررسی مقوله مهدویت را از دیدگاه ایشان حتمی می‌کند. زیرا ایشان توافقی و اسلام‌شناسی هستند که مسئولیت امامت و رهبری ملت بزرگ ایران را نیز در آوازه قدرت رهبری بر عهده دارد. آنچه در پیش روی شماست مجموعه گرانسنگی از بیانات پیامها و نامه‌ها و مکتوبات حضرت آیت الله خامنه‌ای (دام ظلّه) در حوزه معارف مهدوی گردآوری شده است.

معنای انتظار:

معنای انتظار فرج به عنوان عبارة آخرای انتظار ظهور این است که مؤمن به اسلام، مؤمن به مذهب اهل بیت (علیهم السلام) وضعیتی را که در دنیای واقعی وجود دارد، عقده و گره در زندگی بشر می‌شناسد. واقع قضیه هم همین است. منتظر است که این فروبستگی کار بشر، این گرفتاری عمومی انسانیت گشایش پیدا بکند. امام زمان (علیه الصلوة و السلام) برای اینکه فرج برای همه‌ی بشریت به وجود بیاورد، ظهور می‌کند که انسان را از فروبستگی نجات بدهد؛ جامعه‌ی بشریت را نجات بدهد؛ بلکه تاریخ آینده‌ی بشر را نجات بدهد.

این معنایش این است که آنچه را که امروز وجود دارد؛ این نظم بشری غیر عادلانه، این نظم بشریای که در آن انسان‌های بیشمارى مظلوم واقع میشوند، دل‌های بیشمارى گمراه میشوند، انسان‌های بیشمارى فرصت عبودیت خدا را پیدا نمیکنند، مورد رد و اعتراض بشری است که منتظر ظهور امام زمان است. انتظار فرج یعنی قبول نکردن و رد کردن آن وضعیتی که بر اثر جهالت انسانها، بر اثر اغراض بشر بر زندگی انسانیت حاکم شده است. این معنی انتظار فرج است.

امروز شما به اوضاع دنیا نگاه کنید، همان چیزی که در روایات مربوط به ظهور، ولی عصر (ارواحنا فداه) وجود دارد، امروز در دنیا حاکم است؛ پر شدن دنیا از ظلم و جور. امروز دنیا از ظلم و جور پر است. در روایت و ادعیه‌ی گوناگون و زیارات مختلف مربوط به ولیعصر (ارواحنا فداه) دارد که «یَمْلَأُ اللَّهُ بِهِ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا کَمَا مَلَأَتْ ظُلْمًا وَ جُورًا»؛ همچنانیکه یک روزی همه‌ی عالم از ظلم و جور پر بوده است - در روزگارانی ظلم و جور، وضع حاکم بر بشر بوده است. همانطور خدای متعال در زمان او عدل و داد را وضع حاکم بر بشریت قرار خواهد داد. امروز همین است؛ امروز ظلم و جور حاکم بر بشریت است. زندگی بشر امروز زندگی مغلوب و مقهور دست ظلم و استبداد در همه‌ی دنیاست. در همه‌جا این جور است. بشریت، امروز بر اثر غلبه‌ی ظلم، غلبه‌ی اغراض و هواهای نفسانی دچار مشکلات فراوانند. دو میلیارد گرسنه در دنیای امروز، وجود میلیون‌ها انسانی که در نظام‌های طاغوتی مغلوب هوای نفس قدرتمندان طاغوتی هستند، حتّی فشار بر مؤمنین و مجاهدین فی سبیل الله و مبارزان راه حق و ملتی مثل ملت ایران که با وضعیت کنونی زندگی انسان در دوره‌های مختلف معنا می‌کند.

امروز ما انتظار فرج داریم. یعنی منتظریم که دست قدرتمند عدالت‌گستری بیاید و این غلبه‌ی ظلم و جور را که همه‌ی بشریت را تقریباً مقهور خود کرده است، بشکند و این فضای ظلم و جور را دگرگون کند و نسیم عدل را بر زندگی انسان‌ها بوزاند، تا انسان‌ها احساس عدالت کنند. این نیاز همیشگی یک انسان زنده و یک انسان آگاه است؛ انسانی که سر در پله‌ی خود نکرده باشد، به زندگی خود دل خوش نکرده باشد. انسانی که به زندگی عمومی بشر با نگاه کلان نگاه می‌کند، به طور طبیعی حالت انتظار دارد. این معنای انتظار است. انتظار یعنی قانع نشدن، قبول نکردن وضع موجود زندگی انسان و تلاش برای رسیدن به وضع مطلوب، که مسلّم است این وضع مطلوب با دست قدرتمند، ولی خدا، حضرت حجت‌بن‌الحسن، مهدی صاحب زمان (صلوات الله علیه و عجل الله فرجه و ارواحنا فداه) تحقق پیدا خواهد کرد. باید خود را به عنوان یک سرباز، به عنوان انسانی که حاضر است برای آنچنان شرائطی مجاهدت کند، آماده کنیم. انتظار فرج معنایش این نیست که انسان بنشیند، دست به هیچ کاری نزند، هیچ اصلاحی را وجهه‌ی همت خود نکند، صرفاً دل خوش کند به اینکه ما منتظر امام زمان (علیه الصّلاة و السّلام) هستیم. اینکه انتظار نیست

مفهوم شناسی انتظار

انتظار دست قاهرِ قدرتمندِ الهی ملکوتی است؛ که باید بیاید و با کمک همین انسان‌ها سیطره‌ی ظلم را از بین ببرد و حق را غالب کند و عدل را در زندگی مردم حاکم کند و پرچم توحید را بلند کند؛ انسان‌ها را بنده‌ی واقعی خدا بکند. باید برای این کار آماده بود. تشکیل نظام جمهوری اسلامی یکی از مقدمات این حرکت عظیم تاریخی است. هر اقدامی در جهت استقرار عدالت، یک قدم به سمت آن هدف والا است. انتظار معنایش این است. انتظار حرکت است؛ انتظار سکون نیست؛ انتظار رها کردن و نشستن برای اینکه کار به خودی خود صورت بگیرد، نیست. انتظار حرکت است. انتظار آمادگی است. این آمادگی را باید در وجود خودمان، در محیط پیرامون خودمان حفظ کنیم؛ و خدای متعال نعمت داده است به مردم عزیز ما، به ملت ایران، که توانسته‌اند این قدم بزرگ را بردارند و فضای انتظار را آماده کنند. این معنای انتظار فرج است.

اهمیت و ضرورت انتظار

اعتقاد به مهدی موعود (علیه السلام) به عنوان امام غایب و مصلح جهانی از ویژگی‌های مهم تفکر شیعی است. از همین رو در این تفکر، انتظار آن منجی از اهمیت و جایگاه خاصی برخوردار بوده و بخش عظیمی از معارف شیعی را به خود اختصاص داده است. در تفکر شیعی انتظار مهدی موعود (علیه السلام) با ویژگی‌هایی که برای آن بیان شده همواره به عنوان یکی از اصول مسلم اعتقادی مطرح بوده و در روایات امامان شیعه (علیهم السلام) بر ضرورت آن تصریح و تأکید شده است. ذیلاً به برخی از روایات به عنوان نمونه اشاره می‌شود.

۱ - محمد بن ابراهیم نعمانی معروف به شیخ مفید از علما و محدثین قرن چهارم در کتاب «الغیبه» به سند خود از ابوبصیر روایت نموده است که روزی امام صادق (علیه السلام) خطاب به اصحاب خود فرمودند:

«أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ، مِنْ الْعِبَادِ عَمَلًا إِلَّا بِهِ؟
فَقُلْتُ: بَلَى؛

منابع :

۱. آفتاب در مصاف علل و ابعاد حادثه عاشورا برگرفته از بیانات حضرت آیت الله خامنه ای موسسه فرهنگی حدیث لوح و قلم، تهران انتشارات انقلاب اسلامی ۱۳۹۲ ش
۲. انسان ۲۵۰ ساله بیانات مقام معظم رهبری درباره زندگی سیاست مبارزاتی ائمه معصومین علیه السلام مرکز صهبا تهران موسسه فرهنگی ایمان جهادی، ۱۳۹۱ ش
۳. پیام و خطاب به پیام ها و سخنرانی های آیت الله خامنه ای در سال ۱۳۶۱_۱۳۶۳ تهران سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۳ ش
۴. در مکتب جمعه مجموعه خطبه های نماز جمعه تهران از سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی تهران سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۳۶۹ (متن الکترونیکی مرکز اطلاعات و مدارک اسلامی وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی قم)
۵. طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن سلسله جلسات استاد سید علی خامنه ای تهران موسسه فرهنگی ایمان جهادی مرکز صهبا، ۱۳۹۲ ش
۶. فصلنامه علمی ترویجی انتظار موعود تهران بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف
۷. خامنه ای، سید علی (آیت الله)، یاد ایام (مجموعه بیانات)، تهران: انتشارات صادق، ۱۳۷۵
۸. سازگارا، پروین، نگاهی به جامعه شناسی با تاکید بر فرهنگ، تهران، نشر کویر، ۱۳۷۷.
۹. عمل نیک، مرتضی، چشم انداز هیئت فکری و طرح و برنامه دکتترین مهدویت، همایش بین المللی دکتترین مهدویت، تهران، ۱۳۸۵
۱۰. محسنی، منوچهر، جامعه شناسی عمومی، تهران، کتابخانه طهوری، ۱۳۷۴
۱۱. مصباح یزدی، محمدتقی، پیش نیازهای مدیریت اسلامی، تهران، موسسه امام خمینی، ۱۳۷۶
۱۲. پایگاه اینترنتی مقام معظم رهبری، متن سخنرانی های ذیل:
 - روزنامه جمهوری اسلامی
مورخ ۷۴۱/۱۰/۱۹-
 - خطبه نماز جمعه، مورخ
۲۹/۳/۶۰
 - روزنامه جمهوری اسلامی
مورخ ۷۹/۸/۲۳

- خامنه ای، سیدعلی (آیت الله
(، یاد ایام) مجموعه بیانات-)، تهران: انتشارات
صادق، ۱۳۷۵، ص ۲۴۵
- خطبه نماز جمعه، مورخ
۶/۴/۵۹
- سخنرانی قم ۳۰/۱۱/۷۰
- روزنامه جمهوری اسلامی،
مورخ ۲۳/۸/۷۹
- خطبه نماز جمعه ۶/۴/۵۹
- خطبه نماز جمعه، مورخ
۲۹/۳/۶۰
- بیانات رهبر معظم انقلاب
اسلامی در دیدار مردم پاکدشت، در سالروز عید
سعید غدیر ۱۰/۱۱/۱۳۸۳
- بیانات رهبر معظم انقلاب
اسلامی در چهاردهمین سالگرد رحلت بنیانگذار
جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی(ره)
۱۴/۳/۱۳۸۲

